

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 13641/2023
13.06.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Бранка Станића, председника већа, Татјане Милуш, Татјане Матковић Стефановић, Јасмине Стаменковић и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Драгана Љ. Јанковић, адвокат у ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, Основни суд у Чачку, чији је заступник Државно правобранилаштво – Одељење у Краљеву, ради накнаде материјалне штете, вредност предмета спора 275.076,98 динара, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку 9Гжрр 33/22 од 20.10.2022. године, у седници већа одржаној дана 13.06.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиле изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку 9Гжрр 33/22 од 20.10.2022. године, тачке 2. става II изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Чачку 9Гжрр 33/22 од 20.10.2022. године у ставу II изреке тако што **СЕ ОДБИЈА жалба** тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Чачку 13Прр1 49/21 од 23.07.2021. године у ставу првом изреке у усвајајућем делу за законске затезне камате на износе накнаде имовинске штете.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да на име трошкова поступка по ревизији исплати тужили износ од 18.000,00 динара у року од осам дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Чачку 13 Прр1 49/21 од 23.07.2021. године, у ставу 1. изреке обавезана је тужена да тужили на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року учињене у извршном поступку који се води пред Основним судом у Чачку у предмету И бр. 9316/10 исплати потраживање ради чије наплате је одређено извршење решењем о извршењу Општинског суда у Чачку И бр. 209/09 од 02.03.2009. године и то појединачно опредељене новчане износе са опредељеном законском затезном каматом, на терет буџетских средстава РС намењених

покрићу текућих расхода Основног суда у Чачку, осим расхода за запослене и текуће одржавање објеката и опреме. У ставу 2. изреке обавезана је тужена да тужиљи на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 84.000,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Чачку 9Гжрр 33/22 од 20.10.2022. године, у ставу I изреке одбијена је као неоснована жалба тужиље и потврђена првостепена пресуда у ставу један изреке у погледу досуђене висине накнаде имовинске штете тужиљи и решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу два изреке. У ставу II изреке делимично је усвојена жалба тужене, те је преиначена првостепена пресуда у ставу један изреке у односу на досуђену камату тако што је под тачком 1. обавезана тужена да тужиљи на појединачне новчане износе накнаде имовинске штете досуђене ставом 1. изреке првостепене пресуде исплати законску затезну камату почев од 09.05.2019. године, као дана подношења тужбе суду, па до коначне исплате, на терет буџетских средстава Републике Србије намењених покрићу текућих расхода Основног суда у Чачку, осим расхода за запослене и текуће одржавање објеката и опреме, а под тачком 2. истог става одбијен је тужбени захтев тужиље у делу да се обавезе тужена да тужиљи на појединачне износе накнаде имовинске штете досуђене ставом 1. изреке првостепене пресуде исплати законску затезну камату почев од доспелости сваког појединачног износа до 08.05.2019. године, као неоснован. У ставу III изреке одбијен је захтев тужене за досуђење трошкова жалбеног поступка, као неоснован.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у делу којим је преиначена првостепена пресуда и одбијен тужбени захтев за затезну камату до дана подношења тужбе, тужиља је због погрешне примене материјалног права, изјавила благовремено ревизију позивом на члан 404. ЗПП (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, посебна ревизија тужиље у овом спору је дозвољена ради усклађивања другостепене пресуде у побијаном делу са одлукама Европског суда за људска права (одлука Маринковић против Србије и др), и одлукама Уставног суда донетим у поступку по уставним жалбама поверилаца новчаних потраживања из радног односа са дужницима против којих се води извршни поступак у којем је утврђена повреда права тужиље на суђење у разумном року (одлуке Уж 8232/2015 од 24.11.2015. године; Уж 8104/2015 од 30.06.2016. године). Осим тога, у конкретном случају потраживање на име затезне камате саставни је део главног захтева и такође представља штету коју је тужиља определила тужбеним захтевом, тако да се не ради о споредном тражењу.

Из тог разлога, на основу члана 404. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је тужиљина ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је 26.02.2009. године поднела предлог за извршење против извршних дужника „Фабрике резног алата - ФРА“ АД, ФРА „Алат за обраду рупе“ ДОО, ФРА „Алат и прибори“ ДОО, ФРА „Спиралне бургије“ ДОО, ФРА „Алат за спољни навој“, ФРА „Алат за унутрашњи навој“ ДОО, ФРА „Производња машина“ ДОО и ФРА „Термичка обрада“ ДОО сви из Чачка, ради наплате новчаног потраживања - неисплаћене разлике зараде, досуђеног извршном пресудом Општинског суда у Чачку П1 1261/03 од 25.08.2008. године. Предложено извршење одређено је решењем о извршењу И 290/09 од 02.03.2009. године које је достављено Народној банци Србије ради пленидбе новчаних средстава са рачуна извршних дужника. Извршење тим средством није спроведено јер на рачуну извршних дужника није било довољно средстава. Закључком извршног суда од 27.12.2013. године одређено је друго средство извршења, након чега је решењем извршног суда од 20.07.2018. године настављен поступак извршења у односу на правног следбеника извршног дужника АД „ФРА“ (коме су се припојили остали извршни дужници), али поступак извршења још увек није окончан. Решењем Р4 И 314/18 од 03.10.2018. године, усвојен је приговор тужиле и утврђено да јој је у означеном извршном поступку повређено право на суђење у разумном року. Истим решењем наложено је судији који поступа у предмету извршења да предузме све радње ради спровођења извршења. Утврђено је да да је АД „ФРА“ предузеће са већинским државним капиталом.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев за накнаду имовинске штете у номиналним износима као у ставу првом изреке првостепене пресуде, али је другостепени суд преиначио пресуду првостепеног суда у делу за законску затезну камату тако што је одбио тужбени захтев којим је тражено плаћање затезне камате од доспелости новчаних износа досуђених извршном исправом, чија је наплата одређена решењем о извршењу, до дана подношења тужбе. По становишту тог суда, тужила је тек подношењем тужбе - 09.05.2019. године, позвала тужену на испуњење обавезе накнаде имовинске штете, због чега у смислу чланова 277. и 324. Закона о облигационим односима нема право на тражену затезну камату до дана подношења тужбе.

По налажењу Врховног суда, основани су наводи ревидента о погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 31. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Према ставу трећем те одредбе, одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективно.

Накнада материјалне штете, према правилима облигационог права, односи се на успостављање ранијег стања које је било пре него што је штета настала, као и на исплату у

новцу уколико успостављање ранијег стања не надокнађује штету потпуно или ако успостављање ранијег стања није могуће (члан 180. Закона о облигационим односима).

Европски суд за људска права је у предметима у односу на Србију изразио став да за неисплаћена потраживања запослених према друштвеним предузећима и предузећима са претежним друштвеним капиталом, као субјеката под контролом државе, досуђена правноснажном судском одлуком која су у извршном поступку остала ненаплаћена дужи временски период, одговара Република Србија, из сопствених средстава. Пресудама донетим у таквим предметима Република Србија је обавезана да из сопствених средстава, у року од три месеца од њихове правноснажности, исплати подносиоцима представке износе који су им досуђени правноснажним пресудама домаћих судова.

Такође, Уставни суд је, уважавајући праксу међународних институција за заштиту људских права, одлукама којима је усвајао уставну жалбу због повреде права на имовину из члана 58. Устава Републике Србије услед неспровођења решења о извршењу - принудне наплате новчаног потраживања из радног односа од предузећа са већинским друштвеним капиталом, утврђивао право носиоца уставне жалбе на накнаду материјалне штете у висини износа опредељених решењем о извршењу, умањене за евентуално наплаћене износе по том основу.

Следствено изложеном, по становишту ревизијског суда, тужена је и у овом случају дужна да тужили исплати износе досуђене извршном пресудом Општинског суда у Чачку П1 1261/03 од 25.08.2008. године и одређене решењем о извршењу И 290/09 од 02.03.2009. године, што значи и затезну камату на износ главног дуга од датума његове доспелости, па до дана подношења тужбе у овом спору. На тај начин тужили ће бити надокнађена материјална штета у складу са правилом садржаним у члану 185. Закона о облигационим односима и њено имовно стање бити доведено у положај у којем би се налазило да је извршни поступак окончан исплатом досуђеног новчаног потраживања у разумном року.

Због тога је, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено као у другом ставу изреке.

Тужили су досуђени трошкови поступка по ревизији у износу од 18.000,00 динара, за састав тог правног лека, и применом члана 165. став 2. у вези са члом 153. став 1. и чланом 154. ЗПП, одлучено као у трећем ставу изреке.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић